

53 Frappant

062013

Oplage 2500 exemplaren Verschijning 3x per jaar

Ouders en school: Samen het beste uit het kind halen

Tekst: Elsbeth Teeling

Je hebt kinderen die thuis, op een informele manier, net zo hard aan het leren zijn als op school. Doordat de ouders op een bepaalde manier met ze praten. Doordat ze op een speelse manier met de lesstof verder gaan of zelf op onderzoek uitgaan. Wat zou het super zijn als overall ouders en school zo op elkaar betrokken zijn. Ouders kunnen namelijk echt het verschil maken.

“Voor leerkrachten is het natuurlijk ideaal als ze bij de ontwikkeling van de leerlingen worden bijgestaan door betrokken ouders,” zegt Saskia van Dongen (senior adviseur bij Marant). “Als het leren ook na schooltijd door gaat, zodat je er als leerkracht niet alleen voor staat, maar je het gevoel hebt dat je samen werkt aan de ontwikkeling van het kind.” Van Dongen is projectleider van het expertisepunt Ouderbetrokkenheid Marant. Haar boodschap is duidelijk: een goede samenwerking tussen ouders en school doet er toe. Je verhoogt er het welbevinden en de prestaties van kinderen mee.

Informatie zenden

Veel scholen weten dat het zo is en hebben er aandacht voor. Van Dongen geeft aan dat er grofweg drie niveaus zijn waarop scholen met ouders communiceren. Bij het eerste niveau gaat het vooral om ‘informereren’. School informeert de ouders over de gang van zaken op school, over het beleid en over de voortgang van de kinderen. Met nieuwsbrieven en e-mails, en in de 10-minutengesprekken is de communicatie vooral ‘zenden’ van een bood-

“Goede samenwerking tussen ouders en school doet er toe. Je verhoogt er het welbevinden en de prestaties van kinderen mee”

schap. Veel ouders hebben tegenwoordig echter behoefte aan meer afstemming. Ze zijn in het dagelijks leven gewend om interactief te communiceren, zijn écht betrokken bij hun kind en hebben meer behoefte aan informatie die op hun is afgestemd. Informatie zenden voldoet niet meer.

Samen op zoek

Bij het tweede niveau van ouderbetrokkenheid is er meer sprake van uitwisseling. Tijdens de gesprekken vertellen zowel ouders als de leerkracht over het kind en ook per mail of in systemen wordt meer gedeeld. Wat Van Dongen betreft een verbetering op het eerste niveau, “maar”, zoals zij aangeeft, “er is bij deze vorm van ouderbetrokkenheid nog geen échte samenwerking. Pas als je overgaat op het derde niveau is er sprake van samenwerken, zijn de ouders en de school gelijkwaardig, vullen ze elkaar aan als expert en gaan ouders en leerkracht samen op zoek naar wat het beste is voor het kind.”

Achter de voordeur

Van Dongen: “Ouders willen een leerkracht die ziet waaraan hun kind behoefte heeft, maar ook iemand die hun vraagt wat het kind nodig heeft, zowel op school als thuis. En leerkrachten hebben op hun beurt ouders nodig om te weten hoe de leerling thuis leert. Leerkrachten hebben hier immers geen eigen waarneming van. Wat er thuis gebeurt is voor hun onzichtbaar.” Van Dongen benadrukt dat het belangrijk is om wel te weten wat er achter de voordeur gebeurt. Om te voorkomen dat je een eenzijdige gedachte hebt van wat de ouders doen.

Waar praten de ouders thuis bijvoorbeeld met de leerling over? “Wij doen thuis veel rekenelletjes, praten over maten en hoeveelheden en zoeken naar oplossingen,” vertelt Van Dongen. “Terwijl andere gezinnen misschien meer met taal bezig zijn.” Dit is allemaal informatie die een leerkracht een completer beeld van het kind geeft en informatie die de leerkracht kan gebruiken bij het gesprek met de ouders. Zodat je samen kunt beslissen op welke gebied jij als leerkracht het beste kunt ondersteunen en wat het kind vooral thuis ‘haalt’.

Ouders kunnen het verschil maken

Er bestaat een relatie tussen leerprestaties en de invloed van ouders. Uit onderzoek van Desforges & Abouchaar (2003) blijkt hoe groot de invloed van school en ouders is op verschillende leeftijden. Het schoolsucces van een zevenjarig kind wordt voor 29 procent bepaald door zijn ouders en voor 5 procent door de school. Naarmate het kind ouder wordt, verschuift deze verhouding. Bij een elfjarig kind is de invloed van de ouders 27 procent en de invloed van school 21 procent. Bij een zestienjarige leerling wordt het prestatiesucces nog voor 14 procent bepaald door de ouders en voor 51 procent door de school. Conclusie: ook al wordt de invloed van ouders minder naarmate een kind ouder wordt, zij hebben in het voortgezet onderwijs nog steeds een aanzienlijke rol.

Lege ouderavonden

Van Dongen weet ook dat veel ouders wel betrokken zijn bij de ontwikkeling van hun kinderen, maar dat het geen uitzondering is dat er op ouderavonden maar een handje vol ouders komt opdagen. “Toch is het echt de moeite waard om deze minder actieve ouders er bij te trekken,” pleit ze. “En daar zijn tal van creatieve oplossingen voor.” Als voorbeeld geeft ze een school die de kinderen zelf de uitnodiging laat maken voor de ouderavond. En de school die de leerlingen allemaal een ‘opsteker’ voor de ouders had laten maken, die dan op hun tafeltje lagen voor de ouders. “Vaak is met een kleine – creatieve – inspanning de opkomst van de ouders al makkelijk te verhogen.” Een eerste ouderavond in een nieuwe groep is al een prima mogelijkheid om het schooljaar met de ouders op een gelijkwaardige manier op te starten. Om de kinderen en thuissituatie te leren kennen en idee te krijgen wat het schooljaar te bieden heeft.

“Op het derde niveau gaan ouders en leerkracht samen op zoek naar wat het beste is voor het kind”

Drempel verlagen

“Voor een bepaalde groep ouders is de drempel naar school nog hoog,” vertelt Van Dongen. “Er zijn ouders die om welke reden dan ook geen vragen durven stellen, of zich niet zichtbaar durven te maken. Basisschool de Dukendonck in Nijmegen is zo’n voorbeeld waar dit het geval was. Schoolhoofd Karin Jansen besloot in 2010 dat ze deze situatie wilde ver-

Sta jij je mannetje?

Test je kennis over jongens en meisjes 3

Special Dyslexie

Een drieling met dyslexie, weetjes, tips en beroemde dyslectici 5

Leren is te leren

Acht tips om leerlingen op weg te helpen 7

Gelukkig met social media

Whatsapp verhoogt Bruto Nationaal Geluk 7

“Er zijn tal van creatieve oplossingen om ook de minder actieve ouders er bij te trekken”

anderen. Met bijvoorbeeld het instellen van de cursus Ouderwijs is dit goed gelukt. “Voor deze ouders was het aan de ene kant belangrijk om ze te ondersteunen bij hoe ze hun kind zelf kunnen helpen, en aan de andere kant liet de school op deze manier zien dat ze de ouders serieus neemt. Het is prachtig om te zien hoe bijvoorbeeld een jonge moeder dankzij de cursus nu vragen durft te stellen, contact durft te leggen en snapt dat het er wel toe doet dat je thuis ook met schoolse zaken bezig bent.”

En zo noemt Van Dongen nog een aantal voorbeelden waarmee je de betrokkenheid van ouders kunt stimuleren. Op basisschool De Sterredans in Nijmegen houden ze bijvoorbeeld naast de traditionele 10-minutengesprekken ook één keer per jaar een ‘op de hoogte avond’. De kinderen komen dan met hun ouders naar school en bekijken aan het tafeltje van hun zoon of dochter hun boeken en hun werk. De leerkracht loopt rond om vragen te beantwoorden. “Dit is een hele prettige en laagdrempelige manier om een idee te krijgen waar de kinderen mee bezig zijn en hoe het op school gaat. En trots dat die kinderen zijn!”

Voor meer informatie neem contact op met Saskia van Dongen, senior adviseur, s.vandongen@marant.nl (06 330 370 82).

Foto: Saskia van Dongen

Cursusbijeenkomst Ouderwijs op basisschool De Dukendonck o.l.v. Astrid Reinders en Irene Warhil (niet zichtbaar op de foto) waarin een leerkracht van de school uitleg geeft over het rekenonderwijs.

Vraag & Antwoord

Woordenschatles in Taalactie

Een vraag van de eerste gebruikers van Taalactief: Hoe geef je de woordenschatles het beste vorm?

Cor Bakker,
Senior adviseur, specialisatie
taal- en leesonderwijs

In de methode Taalactief 4 is de woordenschatdidactiek van Verhallen en Van den Nulft duidelijk herkenbaar. Er wordt gewerkt met woordclusters, scripts en de grafische vormen woordparachute, woordspin, woordkast en woordtrap. Bij het aanleren van de nieuwe woorden (oranje) wordt de viertaktmethodiek gebruikt: voorbereken-semanticiseren-consolideren-controleren. De algemene handleiding beschrijft de inhoud en de didactiek, waarmee je een duidelijk beeld krijgt van wat de methode beoogt met het aanbieden van nieuwe woorden. Maar hoe moet je zo'n les nu indelen? Welke fasen zijn er te onderscheiden?

De **eerste fase** is het aanbieden van het woordcluster. Je gebruikt het script en de stappen voorbereken en semanticiseren. De kinderen luisteren naar je uitleg! Bekijk het bijgeleverde script kritisch, pas het aan als je denkt dat het beter kan en vertel het aan de kinderen. Herhaal de betekenis van de woorden meerdere malen. Maak gebruik van de 'uitjes' uitleggen en uitbeelden. Laat foto's of voorwerpen zien, speel toneel, verkleed je... Sluit deze fase af met het tonen van de grafische vorm uit de handleiding, zodat kinderen de betekenisrelaties tussen de woorden zien. Dit kan gemakkelijk via het digibord.

De **tweede fase** is de interactiefase. Kinderen kunnen reageren, woorden verbinden aan de eigen ervaringen of kunnen in tweetallen of groepjes gericht praten aan de hand van vragen die staan bij het gouden uitje. Je biedt cluster 1 en 2 na elkaar aan en sluit af met het lezen van de tekst.

De **derde fase** is het verwerken van de opdrachten, les 1b.

Nieuw materiaal (hoog)begaafde kinderen

Een leerkracht van groep 5 met de IB-er vragen tijdens consultatie: Nu hebben we wel mooi die slimmere kinderen gesignaleerd en laten we ze niet meer met alle onderdelen van rekenen, lezen en taal meedoen, maar nu moeten we echt materialen hebben waarmee ze zelf uit de voeten kunnen. Zijn er nog nieuwe materialen voor deze kinderen waar ze zelfstandig mee kunnen werken?

Joost van Berkel,
Senior adviseur

Zo'n vraag vraagt om een genuanceerd antwoord, want de ene (hoog)begaafde leerling is de andere niet. Nu scholen steeds meer uitgaan van specifieke onderwijsbehoeften van kinderen is het voor de leerkrachten zaak om juist bij (hoog)begaafde leerlingen goed aan te sluiten bij hun manier van leren. Veelal

wordt gebruik gemaakt van de profielen van (hoog)begaafde leerlingen. Deze zijn o.a. te vinden op www.hoogbegaafdheid.slo.nl/begeleiding/profielen/

En dan komt natuurlijk pas het echte antwoord op de vraag: net als alle kinderen hebben ook (hoog)begaafde kinderen niet genoeg aan opdrachten die ze zelfstandig kunnen verwerken. Want als ze alles goed en foutloos doen hebben ze er eigenlijk te weinig van geleerd. De te verwerken opdrachten moeten dus nieuwe vragen bij de kinderen oproepen en een inspanning vragen en de uitkomsten moeten niet meteen voor de hand liggen. Dat vraagt van de leerkracht een coachende rol, meer gericht op het proces dan op het product.

Voor verdere informatie over eigenschappen van materialen kun je kijken op www.leermiddelenplein.nl van de SLO, waar je specifieke middelen voor hoogbegaafden kunt vinden.

Van aanleg tot prestatie Hoe helpt de school het (hoog)begaafde kind?

Tekst: Elsbeth Teeling

In een gemiddelde klas van 28 leerlingen zit één hoogbegaafde leerlingen en vier tot vijf meer begaafde leerlingen. Grote kans dat jij er dus ook mee te maken hebt. In de vorige Frappant besprak Anke Wennekers (onderwijsadviseur en orthopedagoog bij Marant) het belang van een vroege signalering. Maar hoe kan de school er daarna voor zorgen dat deze leerlingen het beste uit zichzelf halen?

"Of een leerling die in aanleg de mogelijkheden heeft om tot goede prestaties te komen ook daadwerkelijk tot goede prestaties komt hangt enerzijds af van persoonlijke eigenschappen van de leerling zelf," zegt Wennekers, "maar ook de kracht van de omgeving speelt een belangrijke rol. In de driehoek kind-school-ouders is het daarom van belang om helder te krijgen welke afspraken en voorzieningen er zijn om ervoor te zorgen dat het kind lekker in zijn vel zit."

Zet ze bij elkaar

Als tweede omgevingsfactor noemt Wennekers de omgang met kinderen die je begrijpen: "Het is net als voor iedereen ook voor de begaafde leerlingen van belang dat ze omgaan met ontwikkelingsgelijken." Ze benadrukt dat de school zich hiervan bewust moet zijn en op de één of andere manier moet organiseren dat deze leerlingen elkaar ontmoeten. "Sommige scholen doen dit door plusgroepen samen te stellen die één uur per week samen-

"Het is belangrijk dat ze uitgedaagd worden zich te ontwikkelen én dat ze hierin begeleid worden."

komen, op andere scholen zitten de (hoog)begaafde leerlingen zelfs een ochtend per week samen."

Niet meer en moeilijker maar anders

Het gaat er dan vooral om dat deze leerlingen niet méér of moeilijker werk te doen krijgen in die 'plusgroep', maar vooral andersoortige opdrachten. Opdrachten die meer open en meer complex zijn, zodat de leerlingen echt tot leren komen. "In de reguliere klas moeten de leerlingen bij de opdrachten vaak onthouden, begrijpen en toepassen. In de plusgroep zullen opdrachten veelal een appel doen op

de competenties analyseren, evalueren en creëren," zegt Wennekers. "Het is belangrijk dat ze uitgedaagd worden zich te ontwikkelen én het is belangrijk dat ze hierin begeleid worden, bijvoorbeeld door een hoogbegaafdheidspecialist binnen de school."

Leren leren, denken, leven

Maar ook binnen de eigen groep moet de leerling tot zijn recht komen. Goed overleg tussen de specialist en de eigen leerkracht is daarom cruciaal. "Veel scholen gebruiken de doelen en vaardigheden lijst van SLO waarin doelen staan die buiten het curriculum vallen als leidraad om de ontwikkeling van deze leerlingen te bespreken," vertelt Wennekers. "Daarin staan doelen op het gebied van leren leren, leren leven en leren denken. Dingen die voor alle leerlingen belangrijk zijn, maar waar deze leerlingen meer tijd voor hebben als hun reguliere lesprogramma is gecompact."

"Het is ook voor de begaafde leerlingen van belang dat ze omgaan met ontwikkelingsgelijken."

En daarnaast heeft het (hoog)begaafde kind een heel leven buiten school dat van invloed is op zijn ontwikkeling. Interesses en hobby's die hem stimuleren of levensgebeurtenissen die hem of haar tijdelijk remmen. Wennekers: "Het begaafde kind is wat dat betreft een kind, net als de anderen. En ook dit kind helpt het als de leerkracht daar oog voor heeft." ◀

Voor meer informatie neem contact op met Anke Wennekers, onderwijsadviseur en orthopedagoog, a.wennekers@marant.nl (06 330 578 91).

Een rustmoment in de klas

Willemijn Schless, Orthopedagoog Marant

Het leven van kinderen wordt drukker naarmate ze ouder worden. Ze gaan naar school, hebben huiswerk en gaan naar sport- en muziekverenigingen. Daarbij is de prestatiedruk vanuit de omgeving de afgelopen jaren groter geworden en is het aantal prikkels door social media en de hoeveelheid keuzemogelijkheden flink toegenomen.

Een dagelijks moment om nieuwe ervaringen en informatie te verwerken en even tot rust te komen is daarom erg belangrijk. Zo leren kinderen naar hun eigen lichaam en gedachten te luisteren en dicht bij zichzelf te blijven. Met deze aandacht voor jezelf ontwikkel je tegelijkertijd aandacht voor anderen.

“Een dagelijks rustmoment in de klas zorgt ervoor dat de kinderen weer even tot zichzelf kunnen komen”

De komst van passend onderwijs en het groeiend aantal leerlingen vergt niet alleen een andere aanpak van de leerkracht, ook vraagt het aanpassing van de leerlingen aan elkaar. Een dagelijks rustmoment in de klas zorgt ervoor dat de kinderen weer even tot zichzelf kunnen komen en energie opdoen om rustiger en geconcentreerder verder te gaan.

Aandachtig fruit eten

Je kunt deze rustmomenten in de klas spelenderwijs inbouwen door aandachtsoefeningen. Een voorbeeld van zo'n oefening is het aandachtig eten van fruit of brood. Dit maakt kinderen bewust van sensaties waar ze anders niet bij stilstaan. Ook kun je stille aandachtsoefeningen doen. Bijvoorbeeld een oefening waarbij de kinderen opmerkzaam zijn voor de geluiden om hen heen, ze letten op wat ze

voelen in hun lichaam en proberen een emotie bij zichzelf te herkennen. Zo leren ze omgaan met de vele prikkels vanuit zichzelf en hun omgeving. Daarbij leren ze vaardigheden waar ze de rest van hun leven veel aan hebben en waardoor ze beter in staat zijn de grens aan te voelen tussen druk zijn en je druk maken. Hoe je deze aandachtsoefeningen uitvoert, leer je bijvoorbeeld in een aandachtstraining voor kinderen in de klas.

Betere sfeer

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat deze aandachtstrainingen onder andere de weerbaarheid tegen stress vergroten en pieker- en angstgevoelens verkleint. Uit de praktijk blijkt ook dat leerkrachten ervaren dat de sfeer in de klas verbetert.

Vanaf volgend schooljaar biedt Marant een

“Op deze manier leren kinderen omgaan met de vele prikkels vanuit zichzelf en vanuit hun omgeving”

zesweekse aandachtstraining voor kinderen in de klas aan. In de klas worden verschillende aandachtsoefeningen geïntroduceerd, waarbij de leerkrachten leren hoe ze de aandachtsoefeningen op een efficiënte manier integreren in het dagelijkse lesprogramma. ◀

Uitslag tekenwedstrijd De leukste plek waar ik heb gelezen

Marant organiseerde dit voorjaar een tekenwedstrijd voor alle kinderen die een dyslexiebehandeling volgen bij Marant. De deelnemers tekenden de leukste plek waar ze ooit hadden gelezen en maakten zo kans op een koekblik met hun winnende tekening op de deksel en een Stabilo tekenset.

Er deden in totaal 214 deelnemers mee, waarvan 100 jongens en 114 meisjes. Voor iedere regio is een winnaar gekozen door de jury, die bestond uit drie dyslexiejuffen.

De winnaars zijn:

- Sanne ten Harmsen (regio Zevenaar)
- Timo de Groot (regio Apeldoorn)
- Naomi van Bommel (regio Elst)
- Lotte Pennings (regio Leerdam)
- Rick Bolder (regio Groenlo)

De prijsuitreiking was op 29 mei in Elst. Alle tekeningen hangen nu in de lounge bij Marant (Elst).

De grote Marant J/M test: Sta jij je mannetje?

Tekst: Ilse Schuurmans

De aandacht voor de verschillen tussen jongens en meisjes op school groeit. Hun brein zou anders werken en al die juffen zouden onze jongens geen goed doen. Maar wat is waar en niet waar? Test je kennis en vind uit of jij je mannetje staat in een klas met wiebelende jongetjes.

1. Waarover heeft men het als men spreekt over 'the boy problem'?

- a. Het relatieve tekort aan jongens in de klas waardoor meisjes steeds later hun eerste vriendje krijgen.
- b. Het probleem dat jongens het 'slechter doen' in het onderwijs dan meisjes.
- c. Jongens zijn geen echte 'boys' meer. Ze verliezen steeds meer van hun mannelijkheid doordat ze alleen maar juffen als rolmodel hebben.

2. Welke van de volgende beweringen is juist:

- a. Jongens scoren op alle vakken slechter omdat hun brein zich trager ontwikkelt dan bij meisjes.
- b. Jongens scoren slechter op alle vakken behalve bij rekenen.
- c. Jongens scoren cognitief gezien niet slechter dan meisjes.

3. Op welke vlakken blijven jongens achter op meisjes in het onderwijs?

- a. Werkhouding, sociaal gedrag, schoolloopbaan.
- b. Sociaal gedrag, ondernemendheid, en zelfvertrouwen.
- c. Nergens in, dit probleem is vooral een mediahype.

4. Wat kun je doen om jongens meer te betrekken bij de les?

- a. Wees positief, gebruik humor en daag ze uit met kleine quizjes en wedstrijdjes.
- b. Biedt duidelijkheid en structuur.
- c. Koppel de stof aan hun belevingswereld en de wereld na en buiten school. Doe dingen en ga er op uit.
- d. Allemaal onzin, ze moeten gewoon leren dat ze op school moeten leren.

5. Je bent leerkracht in groep 3. Om 11 uur valt het vierde jongetje van vanochtend van zijn stoel. Wat doe je?

- a. Je bent geïrriteerd, doch vraagt bezorgd of hij zich niet bezeerd heeft en houdt vervolgens een uitvoerig pleidooi over het hoe en waarom van stilzitten met beide billen op je stoel en beide voeten op de grond.
- b. Nu heb je het echt gehad! Je laat de klas weten dat dit echt niet kan en laat het jongetje vijf minuten langer binnenblijven in de pauze. Jongens hebben duidelijkheid nodig.
- c. Je zucht diep en roept: "Tijd voor een korte pauze! Wie er het eerste is..!" En rent met de kinderen een verfrissend rondje om de school.

Puntentelling

1	A 0	B 5	C 2	
2	A 1	B 2	C 5	
3	A 5	B 1	C 1	
4	A 5	B 4	C 5	D 0
5	A 1	B 2	C 5	

20-25 punten:

Jij bent een juf met ballen! (of ben je een meester?) Pietje Bel (of zijn eigentijdse neefje Willie What's app) krijgt bij jou alle ruimte om te groeien.

10-20 punten:

Je bent je al aardig genderbewust, maar laat je niet van alles wijs maken! Ook meisjes moeten uitgedaagd worden en er zijn heus wel jongens die wél verbaal begaafd zijn.

0-11 punten:

Ben jij altijd zo cynisch? Ga voor straf op werkvakantie naar een heropvoedingskamp voor echte 'boefjes'. Of overweeg een retraite in het nonnenklooster. Gezellig met vrouwen onder elkaar!

Grootschalig onderzoek naar de effectiviteit van dyslexiebehandelingen

Tekst: Liesbeth Tilanus, Orthopedagoog Marant

Dyslexie is al jaren een bekend fenomeen. Maar sinds de dyslexiezorg in het basispakket van de zorgverzekeraars is opgenomen, is het steeds meer in het nieuws. De laatste tijd zien we bijvoorbeeld de discussie over de overschrijding van het budget en daarmee de toegenomen kosten van de dyslexiezorg. Zeer interessante ontwikkelingen en discussies, zeker voor mij als promovendus op dit gebied.

Sinds 2011 onderzoek ik de effectiviteit van de vergoede dyslexiebehandelingen. Dit doe ik naast mijn werk als orthopedagoog. Met mijn promotietraject onderzoek ik in samenwerking met de Radboud Universiteit Nijmegen de dyslexiezorg in Nederland.

Sinds 2009 hebben alle kinderen met ernstige, enkelvoudige dyslexie recht op vergoede zorg, op een geprotocolleerd behandeltraject. Sinds deze vergoeding maakt een grote hoeveelheid kinderen gebruik van de behandelingen, waardoor grootschalig (wetenschappelijk) onderzoek naar de effectiviteit van deze dyslexiebehandelingen mogelijk is.

Werken de behandelingen echt?

Ik werk al sinds de invoering van deze vergoede dyslexiezorg als orthopedagoog bij Marant. In eerste instantie richtte ik mij op het diagnosticeren en behandelen van kinderen met ernstige, enkelvoudige dyslexie. Gedurende het behandelen van de kinderen stelde ik mij regelmatig de vraag: 'werken deze behandelingen echt?' Uit de tussenevaluaties die na elke twaalf behandelsessies volgden, bleek in de meeste gevallen wel degelijk een vooruitgang. Maar voor mij was dit niet alles zeggend. Hoe gaan kinderen zonder dyslexie in een vergelijkbare periode vooruit? Maakt niet elk kind eigenlijk zo'n groei door?

Deze vraag leidde ertoe dat ik een onderzoeksvoorstel heb geschreven dat ik heb voorgelegd bij Marant. Een opzet voor grootschalig wetenschappelijk onderzoek naar de effectiviteit van de dyslexiebehandelingen lag daarmee klaar. Marant, die kwaliteit van zorg en daarmee de deskundigheid van medewerkers als een van de kernwaarden heeft, was enthousiast over het onderzoeksvoorstel en heeft mij daarmee als buitenpromovendus aangesteld.

De onderzoeksgroep

Het promotieonderzoek is opgebouwd uit verschillende studies, waarin ik kinderen bekijk met dyslexie en kinderen zonder dyslexie (zodat je de verschillen tussen de groepen goed in kaart kunt brengen). De kinderen met dyslexie zijn allemaal bij Marant in behandeling geweest. Dat wil zeggen dat ze allemaal op dezelfde, geprotocolleerde wijze behandeld zijn. De kinderen zonder dyslexie vormen de zogenaamde 'controlekinderen'. Zij zijn allemaal op dezelfde manier als de kinderen met dyslexie onderzocht, maar hebben geen behandeltraject gehad. Dit heeft al een grote hoeveelheid data opgeleverd.

Voorspellers van dyslexie

In totaal ga ik (minimaal) vier artikelen schrijven; elk artikel is een aparte studie. In het eerste artikel beschrijf ik de verschillende voorspellers van dyslexie door de twee groepen te vergelijken. Dit eerste artikel wordt momenteel afgerond en wordt door mijn promotor prof. dr. Ludo Verhoeven ingediend bij een internationaal tijdschrift. Nadat het internationaal gepubliceerd is, wordt het ook in het Nederlands vertaald en kan ik de resultaten met jullie delen.

Ik hou je graag op de hoogte

Het uiteindelijke doel is om de effectiviteit van de dyslexiebehandelingen in kaart te hebben. Inherent aan dit onderzoek zal ik me steeds meer een mening vormen over recente discussies in de media. Ik wil mijn kennis, ervaringen en mening graag met je delen. Vooral nog kun je mij op twitter volgen, in de toekomst zul je vaker van mij gaan horen.

Liesbeth Tilanus
@liesbethtilanus

Foto: Kiki Janssen, De Kleekjesfabriek

Bekende dyslecten

- De sporters: Dennis Bergkamp, Muhammad Ali
- De filmmakers: Walt Disney, Steven Spielberg
- De uitvinders: Albert Einstein en Thomas Edison
- De kunstenaar: Pablo Picasso, Leonardo da Vinci
- De politici: George W. Bush, George Washington en J. F. Kennedy
- De acteurs: Tom Cruise, Whoopi Goldberg, Victor Reinier en Peter Jan Rens
- De schrijvers: Jacques Vriens, Roald Dahl, Sally Gardner
- De componist: Ludwig van Beethoven, Mozart, John Lennon
- De interieurontwerper: Jan des Bouvrie
- De astronaut: Wubbo Ockels

Acht tips voor kinderen met dyslexie... en hun ouders

1. Voorlezen met meelesen door het kind is ook oefenen. Zorg er wel voor dat het tempo zo is dat het kind ook echt kan meelesen.
2. Om-en-om lezen van zinnen is een leuke afwisseling en een mooie overgang naar zelfstandig lezen.
3. Als het kind specifiek oefent met lezen is in eerste instantie nauwkeurigheid van belang. Liever langzaam en goed, dan snel, veel radend en fout.
4. De dag van een kind met dyslexie bestaat uit meer dan lezen en spellen. Zorg voor een vast moment op de dag dat er even (!) gelezen wordt. De andere activiteiten kunnen dan ook gewoon doorgaan.
5. Lezen moet vooral leuk zijn en blijven; alles wat gelezen wordt is oefening, ook al heeft een kind met dyslexie dat niet in de gaten. Dus ook ander leeswerk dan boeken zijn goed. Zelfs het lezen van verkeersborden, verpakkingen of computerteksten.....
6. Ga een keer naar de bibliotheek waar een 'makkelijklezenplein' is. Er kan zelfs een daisyspeler met bestanden worden geleend om zo ook boeken te kunnen luisteren en te kijken of het kind er gemak van heeft.
7. Zoek voor kinderen met dyslexie naar boeken die bij de belevingswereld aansluiten. Er zijn speciale series uitgebracht waar het technisch leesniveau laag is maar de inhoud past bij oudere kinderen (bijvoorbeeld Zoeklicht).
8. Voor spelling kunnen ezelsbruggetjes helpen. Maar wel naar een hulpje zoeken, dat voor een kind ook echt tot steun is.

Wist je dat...

...ongeveer 4% van de Nederlandstalige scholieren dyslexie heeft?

Vanaf twintig kinderen is de kans groot dat eentje dyslexie heeft.

...het ook voorkomt in landen met logografisch schrift?

Ook in China bestaat dyslexie.

...het vaker jongens zijn die dyslexie hebben?

60 tot 80% zijn jongens!

...blinden ook dyslexie kunnen hebben?

Zij lezen braille verkeerd.

...mensen met dyslexie vaak creatiever zijn dan mensen zonder?

Om problemen te omzeilen, leren ze al jong creatief denken. Andere mensen hebben dit niet nodig. Die werken daarom via de gekende wegen en zijn minder creatief.

...dyslexie erfelijk is?

Een kind waarvan een of beide ouders dyslexie hebben, heeft zelf ook een verhoogde kans op dyslexie.

...Marant een speciale kinderpagina heeft voor kinderen met dyslexie?

Op de website van Marant zijn speciale pagina's gemaakt voor kinderen. Hier kunnen ze alles over dyslexie lezen en over de behandelingen.

TIPS

Drieling met lees- en spellingproblemen Een bijzondere klus

Tekst: Loes Swinkels, Orthopedagoog Marant

Je zou misschien niet gelijk zeggen dat Jocelijne, Dieuwertje en Rudger drieling zijn. Ze lijken niet als drie druppels water op elkaar. Maar één ding hebben ze in ieder geval gemeen. Ze kwamen alle drie bij Marant voor het verbeteren van hun lees- en spelvaardigheden. Voor Marant was het uniek; één broer en twee zussen van dezelfde leeftijd hulp op maat bieden.

Het is juni 2012 als de ouders van de drieling Jocelijne, Dieuwertje en Rudger, voor de tweede keer bij Marant zijn. Hun dochter Jocelijne wordt dan net als haar zus Dieuwertje, gediagnosticeerd met dyslexie. Dieuwertje is al langer geleden onderzocht en het behandeltraject via de vergoedingsregeling is bij haar al

leerzaam zijn. 'De behandelaars zijn helemaal niet streng!' roepen de kinderen in koor, wanneer hen daar naar gevraagd wordt. 'Ze zijn juist erg aardig en helpen je juist bij de dingen waar je moeite mee hebt,' voegt Dieuwertje daar aan toe. Ze vindt het erg fijn om herhaling te krijgen van de spellingregels. Op die

'De kinderen zijn zelfverzekerder geworden. Ze weten om te gaan met de lees- en spellingmoeilijkheden en vinden het niet erg meer.'

afgerond. Uit het gesprek met ouders blijkt dat ze toch nog moeite blijft houden met de spellingregels. Daarom is herhaling van de regels erg wenselijk voor haar. Uit dit gesprek met de ouders komt ook het spellingprobleem van Rudger, de broer van Jocelijne en Dieuwertje aan de orde. Zijn scores zijn niet dusdanig laag dat hij in aanmerking komt voor een onderzoek en behandeling van dyslexie via de zorgverzekering, maar zijn ouders willen toch graag begeleiding voor zijn spellingprobleem.

manier kan ze de regels beter onthouden. Op de vraag wat dyslexie nou eigenlijk is, antwoordt Dieuwertje: 'Ik vergelijk het een beetje met omgevallen bomen in mijn hoofd.' Hiermee doelt ze op de spellingregels, die bij haar 'omgevallen' waren en nu weer overeind staan. Jocelijne vergelijkt het met letters in de soep. 'Als je dyslexie hebt, zie je de letters net zo dansen zoals je ze in de soep ziet.'

Drie keer huiswerk

Het samen huiswerk maken vinden de meiden erg fijn. 'Omdat Dieuwertje alle regels gehad heeft, kan ik het gewoon aan haar vragen als ik het niet begrijp' zegt Jocelijne. Rudger maakt het huiswerk liever alleen op zijn kamer. 'Dan kan ik me wat beter concentreren. Het is gewoon een kwestie van oefenen, oefenen, en nog eens oefenen.' Rudger heeft inmiddels twaalf spellingbehandelingen gehad en vindt zelf dat hij daar duidelijk profijt van heeft. 'Ik merk het ook aan de scores op school.' Breed lachend voegt hij daar trots aan toe: 'Bij de entreetoets viel ik erg uit op spelling en behaalde ik een veel lagere score dan bij de CITO-toets. Ik heb nu een score behaald waarmee ik naar de HAVO kan!'

'Als je dyslexie hebt, zie je de letters net zo dansen zoals je ze in de soep ziet.'

Omgevallen bomen

Een paar weken later is Jocelijne gestart met de dyslexiebehandelingen, Dieuwertje krijgt maandelijks een herhalingsbehandeling en Rudger krijgt wekelijks begeleiding voor zijn spellingprobleem. De drieling is het erover eens dat de behandelingen leuk, maar vooral

Foto: Bas van Wersch
Drie ervaringsdeskundigen met behandelaar Loes Swinkels

Drie kinderen, drie trajecten

Rudger

Heeft moeite met spelling, maar komt niet in aanmerking voor onderzoek of behandeling via de zorgverzekering. Hij heeft particuliere behandelingen gehad voor zijn spellingproblemen. Ook kreeg hij wekelijks oefeningen mee voor thuis. Voor meer informatie over een particulier dyslexietraject (onderzoek en/of behandeling), kunt u contact opnemen met Marjolein Kemperman (m.kemperman@marant.nl, 06 543 447 63)

Dieuwertje

Heeft moeite met lezen en spelling en kreeg de diagnose dyslexie in 2009. Na een behandeltraject van anderhalf jaar, vergoed door de zorgverzekering, vindt ze het lastig om de spellingregels te blijven onthouden. Eén keer per maand krijgt ze een herhalingsbehandeling bij Marant. Tijdens deze behandeling worden de belangrijkste regels voor het kind herhaald en hier wordt het huiswerkpakket op afgestemd. Voor meer informatie over de herhalingsbehandelingen, kunt u contact opnemen met Loes Swinkels (l.swinkels@marant.nl, 06 317 894 67).

Jocelijne

Heeft net als haar zus een dyslexieverklaring. Ze krijgt wekelijks een dyslexiebehandeling op school. Er wordt gewerkt aan zowel lezen als spelling. Daarnaast worden er ook oefeningen meegegeven voor thuis en op school. Een behandeltraject dat vergoed wordt door de zorgverzekering duurt doorgaans anderhalf jaar. Voor meer informatie over het onderzoek en de behandelingen, vergoed door de zorgverzekeraar, kunt u contact opnemen met ons Zorgsecretariaat (dyslexie@marant.nl, 0481 43 93 27)

Zelfverzekerder

De ouders van de goedlachse drieling, zijn erg blij met de verscheidenheid aan hulp die Marant biedt. 'We zijn blij dat Marant onze kinderen kan helpen. Wat we vooral merken, is dat de kinderen zelfverzekerder zijn geworden. Ze weten om te gaan met de lees- en spellingmoeilijkheden en vinden het niet erg meer. Daarnaast ondersteunt Marant ons met adviezen. Ze kunnen een duidelijk beeld geven van het hele probleem.'

Een tip voor nieuwe kinderen die bij Marant komen, heeft Dieuwertje wel: 'Je moet gewoon goed je best doen, meer kun je niet doen.' Jocelijne voegt daaraan toe dat kinderen niet zenuwachtig hoeven te zijn voor het

'Je moet gewoon goed je best doen, meer kun je niet doen.'

onderzoek of de behandeling: 'Het is gewoon leuk en gezellig!' Ten slotte de tip van Rudger: 'Je moet wel goed je huiswerk maken, want uiteindelijk heb je er echt wat aan.' En zo is het maar net! ◀

Voor meer informatie over dyslexiebehandelingen neem contact op met Joost van Berkel, senior adviseur, j.vanberkel@marant.nl, (06 330 370 65).

Foto: Anne Reijrink

Je moet altijd blijven proberen het onderste uit de kan te halen

Opbrengstgericht werken in het Speciaal Onderwijs

Tekst: Ilse Schuurmans

Elke goede school en leerkracht heeft dezelfde missie: het beste uit hun leerlingen naar boven halen. Opbrengstgericht werken is inmiddels een beproefde manier in het regulier onderwijs om dit te bereiken. Wie een doel stelt, heeft meer kans dat doel ook te halen. Maar werkt dit ook voor het speciaal onderwijs met (zeer) moeilijk lerende kinderen?

Marantadviseur Jeroen Claassen: "Scholen voor speciaal onderwijs moeten minder gaan zorgen en meer durven onderwijzen."

Moet je een school voor (zeer) moeilijk lerende kinderen met een lichamelijke, verstandelijke of meervoudige beperking afrekenen op hun reken- en 'lees'prestaties? In eerste instantie ben je misschien geneigd te denken: daar hebben ze wel andere dingen aan hun hoofd. Maar wie zich meer in de principes van het Opbrengstgericht werken (OGW) verdiept, beseft al gauw dat je dat wel degelijk moet doen. Juist bij kinderen in het speciaal onderwijs is het van belang goed aan te sluiten bij wat het kind nodig heeft om een stapje verder te komen. En ieder kind wil dat stapje verder komen.

Hoge ambitie

Directeur Tyra Buitenhuis van Lichtenbeek, een school in Arnhem voor speciaal onderwijs aan leerlingen met een lichamelijke, verstandelijke of meervoudige beperking en aan langdurig zieke kinderen, bekent dat de leerkrachten op haar school wat sceptisch waren aan het begin van het door Marant begeleidde traject naar meer opbrengst gericht werken: "Leerkracht is een dondersmooi vak, maar ook zo complex. En dan denk je dat je je ook nog eens constant moet gaan verantwoorden over je resultaten."

Inmiddels beseft het hele team wel dat OGW veel meer is dan dat. "Het belangrijkste dat het traject ons gebracht heeft is denk ik wel de bewustwording bij het hele team dat OGW een manier is om vanuit een hoge ambitie je focus te richten en om steeds opnieuw na te denken over hoe je je onderwijs wilt inrichten. Dit deden we al wel maar veel minder bewust en zonder feedback van buitenaf en op elkaar."

Onderwijsadviseurs Jeroen Claassen, Leonora van Os en Margje Reinders startten in 2012 met een grootschalig begeleidingstraject aan De Onderwijsspecialisten een overkoepelende stichting voor scholen voor speciaal onderwijs, waarvan Lichtenbeek er een is. Inmiddels zien ze de Onderwijsspecialisten als voorlopers en wellicht lichtend voorbeeld voor andere SO-scholen, in het basis- en voortgezet onderwijs, die -al dan niet gedreven door de nieuwe kwaliteitsnormen van het ministerie- de leerprestaties van hun leerlingen willen verbeteren.

"Als je investeert in de leerkracht, volgen de opbrengsten vanzelf"

Minder speciaal

Voor veel scholen in het speciaal onderwijs vraagt dit echt om een cultuuromslag, zegt Jeroen Claassen. "Het speciaal onderwijs is met name krachtig in het pedagogisch klimaat, het onderwijskundige klimaat is daardoor vaak nog wat onderbelicht. Ik zou eigenlijk willen zeggen: maak speciale kinderen minder speciaal. Nu speelt de diagnose nog vaak een grotere rol dan de vraag wat heeft dit kind nodig om een bepaalde vaardigheid te ontwikkelen? Dat vraagt om een omslag in het denken. Als leerkracht bedenk je niet langer wat ga ik vandaag doen met deze leerlingen maar: wat wil ik deze kinderen leren en wat gaan we daarvoor doen?"

Het opbrengstgerichte traject

Bij opbrengstgericht werken (OGW) ga je op basis van de verzamelde leeropbrengsten planmatig en resultaatgericht aan het werk om deze opbrengsten te verhogen. In het begeleidingstraject van Marant wordt dit steeds gehangen aan de uitgangspunten van het handelingsgericht werken (HGW), waarbij het onderwijs steeds doelgericht wordt afgestemd op de onderwijsbehoeften van de leerlingen. De cyclus waarnemen-begrijpen-plannen en uitvoeren staat hierin centraal. Verwant aan de bekende vier stappen voor veranderingsprocessen: plan- do-check-act. Maak een plan op basis van je waarnemingen, voer het uit, check of het werkt, en pas zo nodig je plan aan.

Het adviestraject van Marant bestaat uit verschillende fasen. Eerst wordt het volledige team op centraal niveau geschoold in de principes van het OGW en HGW. Wat heb je nodig om goede keuzes te maken in je onderwijs? Hoe ziet een goede les eruit, rekeninghoudend met de verschillen in de klas? Bij ZML vergt dat een hele andere insteek want die verschillen zijn enorm: sommige kinderen leren niet lezen, toch moet je daar een doelgericht plan voor opstellen. Daarna gaan de adviseurs ook de klassen in om te kijken: hoe geeft de leerkracht nu echt invulling aan het groepsplan. Lukt het wel of niet? Wat heeft hij of zij nodig om het wel te doen slagen? Wat kan beter aan de instructie?

Eerst wordt dit gedaan door de adviseur. De intern begeleider en een collega-leerkracht kijken mee. Dan samen, met omgedraaide rollen, en de uiteindelijke bedoeling is dat de intern begeleider de coachende rol geheel overneemt.

Vakmanschap

"Vooral die directe feedback in de klas is leerszaam geweest voor het team", vertelt Tyra Buitenhuis. "Een belangrijk aspect was dat de leerkrachten zo ook kritisch naar elkaar zijn gaan kijken. Dat is een enorme verrijking. Ze ondersteunen elkaar en leren van elkaar. Ik denk dat daar ook je focus moet liggen, niet op

het scoren, maar op de professionaliteit van de leerkracht. Het gaat om het vertrouwen dat de leerkracht als professional goed handelt omdat hij of zij weet wat belangrijk is voor de leerlingen. Daarvoor moet iemand ook de ruimte krijgen en zijn eigen keuzes kunnen maken. In het traject van het opbrengstgericht werken wordt die professionaliteit van de leerkracht versterkt. Ik was eerst bang dat dit door de focus op opbrengsten buiten beeld zou raken, maar je wordt je juist meer bewust van je eigen

"Maak speciale kinderen minder speciaal"

vakmanschap. Er wordt geïnvesteerd in de leerkracht en dan volgen de opbrengsten vanzelf." Want een leerkracht met vertrouwen, geeft dit het beste door aan zijn leerlingen.

Leerkracht Annemieke Creutzberg, cluster 3, werkt met zeer moeilijk lerende kinderen: "Je merkt dat hoe hoger je je doel stelt, hoe meer je kunt leren. En als je maar bij de belevingswereld van het kind aansluit, dan wil het leren. Doordat we nu op een hoger niveau werken, merk je dat de kinderen geprikkeld blijven en daardoor krijgen en houden ze plezier in het leren. Zo probeer je ze steeds nét een stapje hoger te krijgen. Ik denk eigenlijk dat de leerlingen meer kunnen dan ik gedacht had." ◀

Vragen over de mogelijkheden van een traject Opbrengstgericht Werken op jouw school in het speciaal of voortgezet speciaal onderwijs?

Neem vrijblijvend contact op met onze onderwijsadviseurs:

- Jeroen Claassen, j.claassen@marant.nl (06 122 278 71);
- Leonora van Os, l.vanos@marant.nl (06 330 577 83);
- Margje Reinders, m.reinders@marant.nl (06 330 577 79).

Acht tips voor leren leren

Tekst: Imie de Ruyter de Wildt, Orthopedagoog Marant

De ene leerling gaat het makkelijker af dan de anderen. Leren. Stampen. Lange hoofdstukken snel doorzien. Op een efficiënte manier kunnen leren is helemaal niet vanzelfsprekend. Leerlingen moet goed kunnen plannen, strategisch door teksten kunnen gaan en het ook nog onthouden en samenvatten. Vaardigheden die steeds belangrijker worden als de middelbare school in zicht komt.

Nogal wat leerlingen hebben hier moeite mee. En daar komt nog eens bij dat het hersendeel dat verantwoordelijk is voor organiseren en impulsbeheersing bij kinderen en pubers nog volop in ontwikkeling is. Effectief leren is voor veel kinderen dan ook een grote uitdaging. Gelukkig zijn algemene leervaardigheden goed aan te leren. Wat kun jij doen om je leerlingen te helpen?

TIP 1 - Leer het leren in alle groepen

Sommige leerlingen passen uit zichzelf al verschillende leerstrategieën toe, maar juist de zwakkere leerlingen hebben hier moeite mee. Zij hebben baat bij expliciete instructie van leervaardigheden en zullen veel oefening nodig hebben om zich deze vaardigheden eigen te maken. Een goede reden om het leren leren in alle groepen aan bod te laten komen! Maak afspraken over welke leervaardigheden moeten worden aangeleerd en over wanneer en op welke manier deze worden aangeboden. Vergeet niet om ook te bedenken hoe het leren leren kan worden geoefend. Vaak kan dit worden ingepast in de reguliere lessen. Zo leent het lezen van een lange geschiedenis tekst zich uitstekend om te oefenen met samenvatten.

TIP 2 - Bespreek wat goed leren is

Wat houdt goed leren eigenlijk in? Een klasgesprek over dit onderwerp kan leerlingen bewuster maken van strategieën die belangrijk zijn bij leren. Ook geeft het inzicht in de vaardigheden die zij uit zichzelf al gebruiken en de strategieën die ze nog meer zouden kunnen toepassen. Je kunt leerlingen ook van elkaar laten leren door ze elkaar te laten interviewen over wat hen helpt.

TIP 3 - Los een raadsel op

Bewust gebruiken van leerstrategieën wordt leuk als je een uitdagend probleem moet oplossen. Kies eens een moeilijk probleem of een raadsel en bespreek: hoe kunnen we dit het beste oplossen? Welke stappen moeten ondernomen worden? Welke oplossingen zijn er? En achteraf: is de oplossing correct? Je kunt het oplossen van raadsels ook inzetten als leerlingen al eerder klaar zijn met een taak. Ook leuk: een raadsel van de week.

TIP 4 - Denk hardop

Denk hardop. Veel leerlingen weten niet goed hoe ze het leren van een tekst moeten aanpakken. Door de tekst samen te lezen en te vertellen welke stappen je neemt om de tekst beter te begrijpen krijgen zij hier meer inzicht

in. Je kunt meer structuur geven bij het oplossen van rekenvraagstukken door eerst zelf een rekenprobleem hardop op te lossen.

TIP 5 - Bespreek de leerstrategie vooraf en achteraf

Moeten leerlingen een moeilijke taak uitvoeren? Of een grote hoeveelheid tekst lezen? Bespreek van te voren gezamenlijk wat het doel is, wat goede manieren zijn om de taak aan te pakken en hoeveel tijd de leerlingen denken nodig te hebben. Bespreek na afloop welke tips de leerlingen daadwerkelijk hebben toegepast en of hun tijdsplanning klopte. Wat zouden ze de volgende keer anders doen als ze dezelfde taak nog eens zouden moeten doen?

TIP 6 - Stimuleer tijdsbesef

Veel leerlingen hebben weinig besef van de tijd die zij nodig hebben voor een taak, waardoor zij hun huiswerk niet op tijd afkrijgen of te laat beginnen met het leren van een proefwerk. Tijdsbesef stimuleer je door leerlingen een periode van elke (deel)taak bij te laten houden hoe lang ze denken erover te doen en hoeveel tijd ze uiteindelijk nodig hebben gehad.

TIP 7 - Laat samenvatten en uitleggen

Het belang van samenvatten wordt groter als je iets kort aan een ander moet uitleggen. Verdeel informatie in kleinere eenheden en laat leerlingen een stuk voorbereiden en samenvatten. Vervolgens wisselen de leerlingen informatie uit. Door iets aan een ander uit te leggen onthouden ze het bovendien beter!

TIP 8 - Geef feedback op het proces

Geef niet alleen feedback op het resultaat van het leren, maar ook op het leerproces. Complimenteer een leerling die opzoekt wat een woord betekent of een ander die al zijn spullen bij elkaar heeft voor hij aan een taak begint.

Column

Social media gelukmakend voor kinderen...

Ik was in Bhutan, het kleine koninkrijk in Azië. Waar ze al langer een koning hebben dan in Nederland, maar waar Willem-Alexander zijn collega al wel eens heeft ontmoet. Maar ook: waar ze pas sinds tien jaar televisie hebben en pas sinds twee jaar een sluitend telefoonnetwerk. Maar dan natuurlijk meteen zonder die kabels. Bhutanezen hebben de kabel-periode gewoon overgeslagen. En waar computers nog maar mondjesmaat beschikbaar zijn. Het is namelijk niet het land van Bruto Nationaal Product, maar van Bruto Nationaal Geluk.

Wat is deze vrouw op de foto dan toch aan het doen? Een mobieltje in haar handen; is ze bezig de eerste beginselen van social media te leren? Zou zo maar kunnen, want misschien zijn haar kinderen wel naar een school zo'n dag reizen hier vandaan en komen ze maar één keer per maand naar huis. En dan is sms'en of whatsappen toch wel een erg nuttig medium. Het vergroot tenslotte je eigen geluk om je kinderen vaker te kunnen treffen. De kinderen in Bhutan groeien dus ook op met hun mobieltje, maar wel heel functioneel, want zo breed hebben de mensen het nu ook weer niet.

Ze gebruiken de middelen net iets anders dan in Nederland. Hier heeft iedereen zijn eigen mobieltje, whatsappen we elkaar zelfs als we naast iemand zitten, kijken elkaar niet meer aan als we in gesprek zijn, sms'en dat we er straks aankomen en daarna 'appen' we nogmaals dat we er bijna aankomen en ten slotte ook nog eens als we er zijn. En anders nog maar even Twitteren. Het is dus niet te vergelijken. En de vraag is of deze manier ook ons geluk verhoogt.

Des te belangrijker om social media op een goede manier te integreren in het onderwijs. Want onze kinderen gelukkiger maken willen we met z'n allen. Dan nodigen wij deze vrouw gewoon een keertje uit om haar te laten vertellen hoe wij gelukkiger kunnen worden met social media.

De reiziger

De Basisvoorziening | In de kijker Themakisten Wetenschap en Techniek

Meer dan 150 leerkrachten hebben de afgelopen maanden kennis gemaakt met onze nieuwe Wetenschap en Techniek-themakisten. Inmiddels hebben we zo'n dertig themakisten ontwikkeld met leermiddelen en activiteiten op het gebied van onderzoeken, ontwerpen, construeren en proefjes. Voorbeelden van thema's zijn: Keukenspullen, Kleuren, Hefbomen en Krachten. De thema's zijn verrassend en verwonderend. Ook als je zelf niets met techniek hebt zullen deze kant en klare kisten je uitdagen om met je leerlingen aan de slag te gaan.

Ons aanbod staat op de website www.marant.nl. Voor het nieuwe schooljaar kun je al leskisten reserveren, met ons online leskistformulier. Deze leskisten kun je maximaal vier weken lenen.

Wilt u ook kennis maken met ons aanbod?

Op woensdag 4 september is er een inspiratiemiddag in samenwerking met het Kenniscentrum Wetenschap en Techniek Gelderland (KWTG). Op deze middag gaan we in op de opzet van deze themakisten en de inzet ervan in de klas. Daarnaast laten we u de nieuwste spel- en constructiematerialen en leermiddelen zien om met Wetenschap en Techniek aan de slag te gaan! Zowel voor de leerling die hiermee weinig affiniteit hebben als de plusleerlingen hebben we een groot aanbod.

Voor deze middag kunt u zich aanmelden via www.marant.nl/agenda. Heeft u behoefte aan meer informatie, neemt u dan contact op met ons op. Dat kan per mail basis@marant.nl of telefonisch 0481 43 93 23. U kunt één leskist gratis lenen en bezorgen en ophalen wordt dan verzorgd door onze koeriersdienst.

Inspiratiekalender Basisvoorziening

Tot aan de kerstvakantie hebben we een divers aanbod aan Themamiddagen en Rondetafelworkshops samengesteld. Soms komt er een workshop bij, soms valt er iets af. Voor het meest actuele aanbod verwijzen wij u daarom naar onze website www.marant.nl/agenda. U kunt zich hier ook aanmelden.

Vernieuwingen in de Basisvoorziening

In het komende schooljaar vinden er wat vernieuwingen plaats bij de Basisvoorziening. Een tipje van de sluier: we krijgen een nieuwe online-catalogus. Met dit nieuwe systeem kun je eenvoudig zoeken in ons aanbod van materialen, maar ook reserveren en verlengen van materialen wordt zo heel makkelijk.

Woensdagavond 21 augustus 18.30 – 19.30 uur	Rondetafelworkshop: Interactief aan de slag met ontwikkelingsmaterialen Doelgroep: groep 1 t/m 3
Woensdagmiddag 4 september 14.00 – 16.00 uur	Inspiratiemiddag: Wetenschap en techniek Doelgroep: groep 1 t/m 8 In samenwerking met KWTG
Woensdagmiddag 11 september 14.00 – 16.00 uur	Inspiratiemiddag: De Geluuskoffer – Anke Appel Doelgroep: groep 7 en 8
Woensdagmiddag 6 oktober 14.00 – 16.00 uur	Themamiddag: Rekenkastje
Woensdagavond 30 oktober 18.30 – 19.30 uur	Rondetafelworkshop: Ruimtelijke oriëntatie Doelgroep: groep 1 t/m 8
Woensdagavond 13 november 18.30 – 19.30 uur	Rondetafelworkshop: Rijke leeromgeving/hoekenmateriaal

Opbrengstgericht Werken

Leergangen voor intern begeleiders en directeurs

Opbrengstgericht werken vraagt veel van het team, maar ook van schoolleiders- en directies. Hoe krijgen schoolleiders hun team mee in hun visie hierover? Hoe inspireren je als schoolleider je team? Of opbrengstgericht werken een succes wordt op school ligt voor een groot deel aan de leiders. En juist daarom introduceren wij met trots onze nieuwe leergang Opbrengstgericht Werken voor schooldirecties.

Geaccrediteerde leergang

Alle professionals op school werken mee om de opbrengsten van leerlingen te vergroten en hen tot optimale leerprestaties te brengen. Hoe ze dat doen, met welke insteek en welke passie, dat hangt nauw samen met hoe de schoolleider als belangrijkste cultuurdrager het team hierin weet te motiveren. Marant biedt schoolleiders en intern begeleiders een geaccrediteerde leergang van negen dagen waarin ze kennis en vaardigheden op doet met betrekking tot dit onderwerp.

Apart programma voor bestuurders

Voor bestuurders gaan we een apart programma opstellen, waarin zij de mogelijkheid geboden krijgen om met wetenschappers in gesprek te gaan en mogelijk een werkbezoek brengen.

Ook voor leerkrachten hebben we mogelijkheden om met opbrengsten van de eigen groep aan de slag te gaan. Deze bijeenkomsten kunnen op de school zelf gegeven worden.

Belangstelling?

Heeft u belangstelling voor een van deze leergangen, mail dan naar activiteiten@marant.nl. Bij voldoende deelname starten de eerste leergangen in het najaar 2013.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Cecile Godefroy, senior adviseur Marant, c.godefroy@marant.nl (06 526 701 25).

Opleidingen Marant 2013 - 2014 Nieuwe Vorm

Ook volgend schooljaar biedt Marant weer de volgende opleidingen aan, maar nu in vernieuwde vorm:

- Specialist (Hoog)begaafdheid
- Specialist Ernstige gedrags- en persoonlijkheidsstoornissen (Psychopathologie)
- Specialist Lezen en Spellen, inclusief Dyslexie

En in samenwerking met de Pabo van de Hogeschool Arnhem-Nijmegen bieden we de volgende HBO+ opleidingen:

- Rekenexpert
- Taalexpert

Op welke data de opleidingen starten, in welke vorm en ho e veel bijeenkomsten kun je nakijken op onze website www.marant.nl/agenda. Via deze link kun je je ook aanmelden.

Nieuws Interstudie NDO onderdeel van Marant

Interstudie NDO, adviesbureau voor onderwijsmanagement en -ontwikkeling is sinds 11 april 2013 integraal onderdeel van Marant. Marant heeft de complete dienstverlening en ruim twintig medewerkers overgenomen.

Marant ziet Interstudie NDO als een belangrijke partner om haar positie in het onderwijs verder te versterken. Ook breidt Marant met deze samenwerking haar aanbod uit met hoogwaardige producten en diensten op het gebied van leiderschap, HRM en onderwijsontwikkeling. Jack van Lent (directeur Marant): "Interstudie NDO is een professionele organisatie met bevlogen vakmensen die staan voor kwaliteitsverbetering in het onderwijs. Wij zijn dan ook blij met deze krachtenbundeling."

Colofon

Frappant is een uitgave van Marant
Postbus 198, 6660 AD Elst
Nieuwe Aamsestraat 84a, 6662 NK Elst
Tel. 0481 43 93 00
Fax. 0481 37 49 11

www.marant.nl
[/MarantElst](https://www.facebook.com/MarantElst)
[/MarantElst](https://www.linkedin.com/company/marant-adviseurs-in-leren-en-ontwikkeling)
[/company/marant-adviseurs-in-leren-en-ontwikkeling](https://www.linkedin.com/company/marant-adviseurs-in-leren-en-ontwikkeling)

Teksten en redactie: Marant
Eindredactie: Elsbeth Teeling
Redactieleden: Joost van Berkel, Cor Bakker, Ilse Schuurmans, Evelien Baas
Vormgeving: Puntwee Visuele communicatie
Drukwerk: Drukmotief
© 2013 Marant

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.